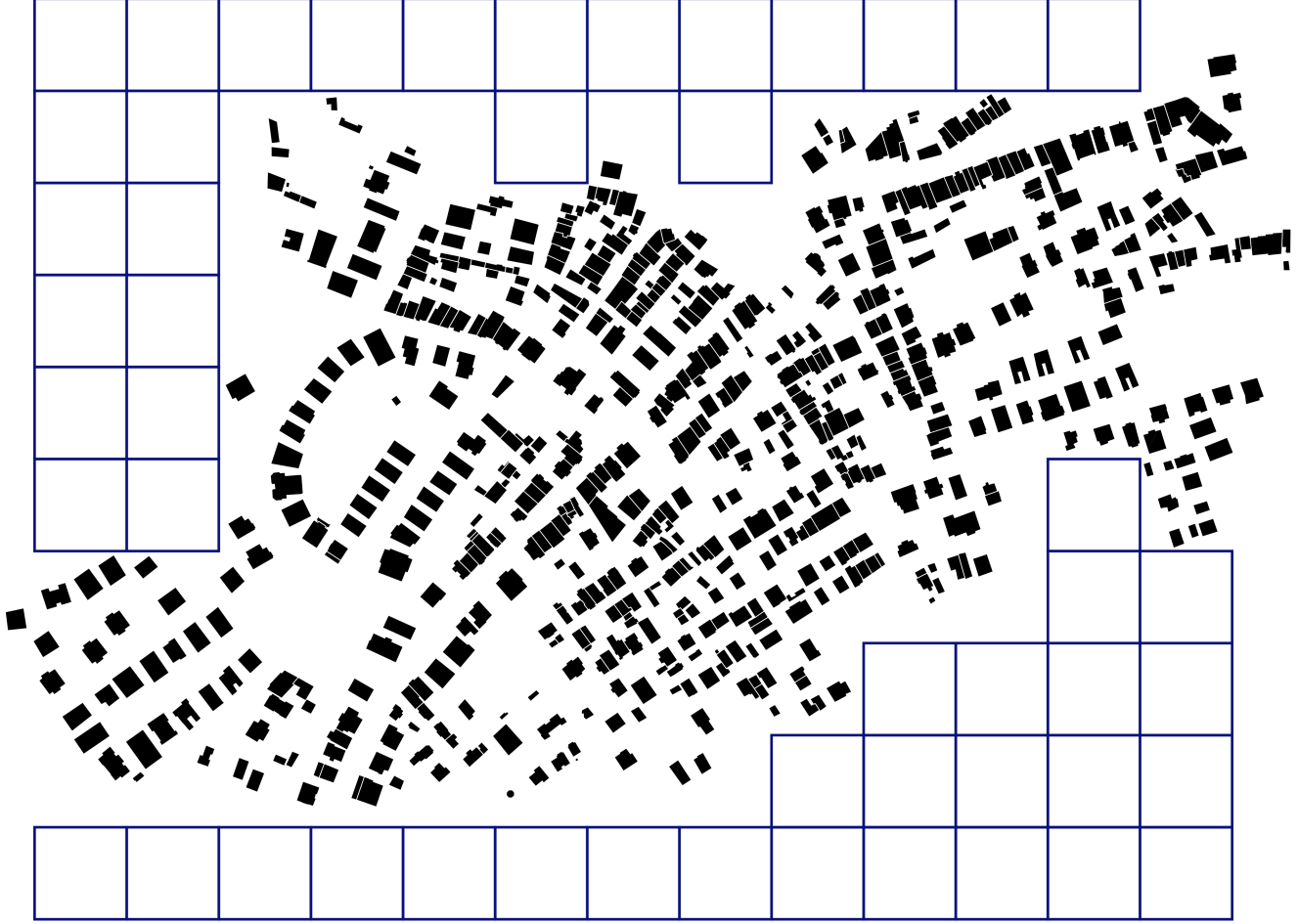

32. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu

Kentten Tasarıma

Tasarımdan Kente

22-23 Mayıs 2024

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Sedad Hakkı Eldem Oditoryumu

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

Mimarlık Fakültesi | Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Kentsel Tasarım | Uygulama ve Araştırma Merkezi

<https://www.facebook.com/msgsu.kts>

32. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu

KENTTEN TASARIMA - TASARIMDAN KENTE

Tasarım kavramı basit anlamıyla sorun ya da ihtiyaçlara çözüm üretmeye yönelik harekete geçme eylemi olarak tanımlanırken, özellikle kentsel tasarım gibi disiplinler arası alanlarda, nereden, nasıl başlanacağı, sürecin nasıl tanımlanması gerektiği önemli bir tartışma konusudur. Türkiye’de olduğu gibi hızlı değişen gündem karşısında pragmatik çözümlere yönelmenin hız kazandığı ülkelerde tasarım sürecinin nasıl tasarlandığı ve yönetildiği, çoğu zaman sorunun kendisi haline dönüşmektedir. Projeden kenti kurgulamak ya da kentin potansiyellerinden projeye ulaşmak, birbiriyle çelişen iki farklı yaklaşım biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu tavuk ve yumurta tartışmasına indirgenemeyecek kadar önem taşıırken, kentler gibi kompleks sistemler içerisinde tasarım sürecinin doğrusal bir akış çerçevesinde değerlendirilemeyeceği parça-bütün ilişkisinin ölçekler arası ele alınması gerekliliği göz ardı edilmektedir.

Farklı fiziksel bileşenlerin etkileşiminde, bireyden topluma çeşitlenerek ölçeklenen sosyal ağlar içerisinde, mahalle biriminden endüstriyel ürüne kadar değişen tasarlama eyleminin ortak konusu, sorunun ve ihtiyacın belirlenmesinden başlayarak tasarım ürününün ortaya çıkışı, hatta güncel hayatla ilişkisinin programlanmasına kadar geniş bir uygulama alanını barındırır. Bu ortaklık kurma çabası, Lang’ın altını çizdiği gibi; “İyi bir bina tasarlayan herkesin iyi bir şehir tasarlayabileceğini düşünmesi” gibi potansiyel riskleri beraberinde getirir. Rapoport’a göre bağlamla ilişki kurmak, sorun ve ihtiyaçları doğru tanımlamak, kentin yaratıcı, üretken potansiyelinden yola çıkarak projenin “kentli” ya da “yerli” olmasını sağlamak, temel önceliktir. Buna karşın Deleuze ve Guattari’nin fikirlerine paralel olarak, aşırı korumacı tutumun yaratıcı çözümler üretme konusunda engel olabileceği, özgün olanı üretmek için formsuzluğu düşünebilmenin gücüne vurgu yapan ve parçanın bütün içerisindeki değerini öne çıkaran görüşler de bulunmaktadır. Bağlam ve yaratıcılık ekseninde kurulan bu çerçeve kentsel tasarım alanında parça-bütün ilişkisinin bir diğer boyutunu oluşturan plan-proje ilişkisi üzerinden de değerlendirilebilir. Kentlerin hızla değişen ve karmaşık dinamikleri karşısında kentsel mekânı şekillendiren farklı disiplinler arası hiyerarşi ya da ilişkinin nasıl kurulması gerektiği sorusu bugün hala anlamlıdır.

Parça-bütün ilişkisinde ölçekler arası düşünmek ve bağlantılar kurmak tek bir bakış açısının ürünü olamayacak kadar çeşitlilik barındırır. Diğer bir deyişle, mekân tasarımı; algıya dayalı yapısal nitelikler, ekolojik, ekonomik, sosyal ilişkilerin içerisinde, bir bütün olarak ele alınırken farklı uzmanlıkların bilgisine ihtiyaç duyulur. Kentsel mekân gibi kompleks sistemler tasarımın konusu olduğunda, çok disiplinli, olabildiğince tartışmaya ve sorgulamaya açık, katılımcı ve bütüncül yaklaşımların gerekliliği açıkça görülmektedir. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu başlangıcından itibaren yaklaşık 30 yıl boyunca kuramsal tartışmalarla uygulama pratiğini bir arada düşünme ve güncel hayatla tasarım konusunu buluşturma konusunda rol üstlenmiştir. Bu görevden yola çıkarak 32. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, yukarıda tanımlanan temel sorunları odağa taşıyarak parça-bütün ilişkisinde yaklaşım ve yöntem konularını tartışmaya açmaktadır.

Bu kapsamda, “Kentten Tasarıma / Tasarımdan Kente” teması ve yukarıda tanımlanan içerikte fikir paylaşmak, güncel, yenilikçi yaklaşımlar ile ilgili bilgi, deneyim aktarmak ve beraber tartışmak üzere siz değerli akademisyen ve meslek insanlarını 32. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu’na davet etmekten mutluluk duymaktayız. Katılımcıların yukarıda açıklanan tema ve içerik kapsamında bir alt başlık belirleyerek oturum önerilerini geliştirmeleri ve en fazla beş katılımcıdan oluşan oturum programını ve özet oturum içeriğini hazırlayarak, katılımcı listesiyle birlikte Sempozyum Düzenleme Koordinatörlüğü’ne iletmeleri beklenmektedir.

32. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Düzenleme Kurulu

Bahar Aksel Enşici
Ahmetcan Alpan
Melih Birik
Ebru Firidin Özgür
Tuğçe Tezer

22 Mayıs 2024 Çarşamba

10:00-10:30 Açılış Konuşmaları

10:30-11:00 Tematik Sunuş

11.00-13.00 Birinci Oturum - Kentte Bağlam ve Boşluk

Moderasyon: Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Tezer

Kentin fiziksel mekânı doluluk ve boşluklardan oluşur. Kentin yapısal çevresini ağırlıklı olarak "doluluk" olarak nitelerken, kamusal açık mekanlar, sokaklar, yeşil alanlar ise "boşluk" ifadesiyle karşılık bulur. Bu iki temel unsur arasındaki denge hali ise, kentsel yaşam kalitesi, yaşanabilirlik gibi kent yaşamının sosyal ve fiziksel niteliklerine ilişkin bir işaret olarak değerlendirilir. Doluluk ve boşlukların farklı biçimlerde bir araya gelerek oluşturduğu mekânsal strüktür, içinde sosyal ve kültürel hayatı barındıran bir yapısal sistemdir. Kent sisteminin bütünselliği ise, fiziksel mekâna ilişkin farklı unsurların mekânda belli bir bağlam içinde yerleşmesiyle sağlanır. Bağlam mekânda eşzamanlı olarak yan yana gelme, bağlanma ve ilişkilenmeyle mümkün olduğu gibi, kenti oluşturan öğelerin zamansal derinliği içinde, kendi zamanının öncesi ve sonrasıyla ilişkisi de bağlamı işaret eder.

Kentte mekânsal dengenin kontrolsüzce bozulduğu bir durum, yakın zamanda en yıkıcı haliyle deneyimlenen depremler ve devamındaki süreçlerde gerçekleşti, gerçekleşmeye devam ediyor. Mekânın dengesi kentte devamlı oluşan yeni boşluklarla bir bozulma süreci içindeyken, planlama ve tasarım sistematiklerinden mahrum tekil yapılaşmalarla söz konusu boşlukların günlük doluluklara dönüşmesi sürüyor. Doluluk ve boşluk arasındaki dengenin bu kontrolsüz kayboluşu aynı zamanda bağlamın gündend güne kaybedilmesine karşılık gelirken, hem bugünkü mekânsal ilişkilerin, hem de geçmiş ve gelecek arasındaki bağlanmanın okunamaz hale gelmesi süreciyle izleniyor. Bu konuya dair tartışmalar ise, kentlerin fiziksel mekânının bu süreç tamamlandığında nasıl bir görünüme sahip olacağına yanı sıra, oluşan boşlukların mekânsal haklarda ve kent belleğinde neye karşılık geldiği, bu boşlukların dolmasına ilişkin farklı süreçlerin olası farklı sonuçları üzerinden sürdürülüyor.

Bu oturumda, akademik araştırma ve uygulama alanlarının kentsel tasarıma dair bütünsel bakışına büyük bir ihtiyacın söz konusu olduğu düşünülen bağlam ve boşluk konusunun; bağlam ve boşluk, boşlukların neden olduğu bağlamsızlık, boşluklara ilişkin olası potansiyel ve riskler, mekânsal hafıza, süreklilikler ve kopuşlar çerçevesinde tartışılması hedefleniyor.

Bir Potansiyel veya Bir Yoksunluk Olarak Boşluk

Prof. Dr. Tansel Korkmaz

Kent ve Parçalarının İnşası'nda Bağlam ve Bağlamsızlık

Doç. Dr. Melih Birik

Bir Kenti Yeniden İnşa Etmenin Dayanılmaz Ağırlığı:

Antakya Pilot Alan Örneği Üzerinden Yapılanlar, Yaptırılmayanlar ve Ötesi

Dr. Cem İlhan

13.00-14.00 Öğle Arası

22 Mayıs 2024 Çarşamba

14:00-16:00 İkinci Oturum - Transdisipliner Kentsel Tasarım Stüdyosunda İnterdisipliner Uygulamalar: İzmir Modeli Önerisi

Moderasyon: Prof. Dr. İpek Akpınar

Panel önerisi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü CP401 Kentsel Tasarım Stüdyoları eğitim sürecine entegre olarak geliştirilmiş Yenişehir Gıda Çarşısı ve Yakın Çevresinin Döngüsel Kent İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi AR-GE Projesi deneyiminde edinilen bilgilerin şehir planlama, kentsel tasarım ve mimarlık alanındaki meslek paydaşlarına aktarılmasını hedeflemektedir. Kentsel risklerin azaltılmasında, dirençlilik ve döngüsellik kavramları ilişkisinin bir AR-GE projesi ile bütünleşik olarak transdisipliner bir kentsel tasarım stüdyosu içerisinde ele alınması kapsamında, "Türkiye'deki hızlı modernizasyon süreçleriyle, mekandaki radikal değişim ve dönüşümlerle disiplinlerarası bir yaklaşım ile nasıl mücadele edilebilir? Kentsel tasarım eğitim ortamı, kentsel çelişiklere, zıtlıklara, dinamiklere, potansiyellere özellikle dirençlilik, döngüsellik ve sürdürülebilirlik temaları içinden, bir ticaret merkezini odağına alarak disiplinler ötesi (transdisipliner) bir kurgu ile yanıtlar üretebilir mi?" soruları üzerinden gerçekleştirilen bu çalışma, kendine özgü "scrum" metodolojisinin eğitim alanında deneysel kullanımına imkân açmış ve çok paydaşlı ve çok döngülü çevik proje süreçleri ile devam etmiştir. Analiz çalışmaları, saha ve anket çalışmaları, transdisipliner jüriler, kentsel gelişim senaryolarının ve tasarım rehberinin oluşturulması gibi birçok süreç ile ilerleyen çalışmanın en önemli çıktıları ise,

- AR-GE proje süreci ve kentsel tasarım stüdyosundaki üretim, birbirini geri besleyen süreçler olarak ilişkilendirilmesi,
- Disiplinler ötesi (transdisipliner) bir kurgu ve katılımcılık pratikleri esas alınarak Çarşı Jürisi oluşturulması; ticaret sektörüne özel (sector-specific) döngüsellik prensipleri ve kriterleri belirlenmiş ve bu doğrultuda ilgili mekânsal çözümler geliştirilmesi,
- "Döngüsel Çarşı" için esas alınan prensipler ve bunların farklı boyutları ile alt başlıkları doğrultusunda karar verilen ilke ve eylemler belirlenerek, ticaret sektörü özelinde ilk kez bütüncül bir çerçeve önerisi sunulması olarak özetlenebilir.

Çalışmamızda, değindiğimiz döngüsel kent ilkeleri doğrultusunda geliştirilen ticaret sektörüne yönelik önerilerin, İzmir kentinin önemli bir ticaret merkezinin uyarlanabilir kapasitesini artırması, kendi kendini yenileyen ve dengeleyen, kaynakların verimli kullanılması ve kaynak tüketiminin en aza indirilmesine yönelik esnek ve kademeli değişim öneren bir yapı ile, mekânın öz yeterliliğini güçlendirerek kentsel dirençliliğe değerli bir katkı sunacağına inanıyoruz.

Bu kapsamda gerçekleştirmek istediğimiz panel oturumunun akışı, aşağıda kurgulanan 15 dakikalık sunumlar; sonunda sunum yapanların birbirlerine soru ve yorumları ve dinleyicilerden alınacak sorularla 25 dakikalık dinamik bir tartışma ortamı kurgulayacak son etap olarak gerçekleştirilecektir.

Döngüsel Ekonomi Ekseninde Kent ve Ekonomisi

Doç. Dr. Murad Tiryakioğlu

İzmir'de Güncel Kentsel Dinamikler, Döngüsel Çarşı Tasarım Rehberi

Dr. Nicel Saygın / Ar. Gör. Damla Erenler

AR-GE Tabanlı Çok Paydaşlı Araştırma Projeleri'nin Kentsel Tasarım Eğitimine Entegrasyonu

Prof. Dr. Koray Velibeyoğlu, Gizem İçer

23 Mayıs 2024 Perşembe

10:00-12:00 Üçüncü Oturum - Yürünebilirlikten Tasarıma, Tasarımdan Yürünebilirliğe: Yürüyelim Arkadaşlar Moderasyon: Dr. Öğr. Üyesi Arzu Erturan Topgül

Kentsel planlama ve tasarım disiplininde son zamanlarda çokça ele alınan yürünebilirlik kavramı, yürüme davranışını ve kalitesini etkileyen fiziksel koşulların durumu ile güvenli, rahat ve keyifli yürüyüşün deneyimi sunan mekanların tasarımına odaklanmaktadır. Kentsel mekânın yürünebilir nitelikte tasarlanması, yürüme algısı ve deneyimlerinin tasarıma yansımaları ise yaşayanların yaşam kalitesini yükseltmektedir. Fiziksel ve psikolojik sağlık, ekonomik ulaşım seçeneği sunma, toplumsal ilişkileri güçlendirme gibi pek çok faydası bulunan yürünebilir kentlere dair tartışmalar ve çalışmalar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de artmaya başlamıştır. Bu oturum önerisinde son yıllarda yürünebilirliğe ve yaya deneyimine dair gerçekleştirilen güncel çalışmaları kentsel tasarım çerçevesinde bir araya getirerek bir paylaşım ve tartışma ortamı oluşturulmayı amaçlanmaktadır. Oturumda yürünebilirliği farklı boyutları ile ele alan, flanör gibi farklı yürüme biçimlerini, yürüme deneyimini mobil yöntemler veya yeni ara yüz çalışmaları ile analiz eden, ısı adası etkisi gibi çevresel etkilerle birlikte yorumlayan çalışmalara yer verilecektir.

Yürünebilirliğin Çok Boyutlu Yönlerini Keşfetmek: Beşiktaş'ta Yenilikçi bir Analiz Yaklaşımı Arş. Gör. Ceylin Yıldırım, Prof. Dr. Aslı Sungur, Doç. Dr. Derya Güleç Özer

Kadıköy Merkez Bölgesinde Yaya Motivasyonu ve Kentsel Mekân İlişkisinin 'Birlikte Yürüme' Yöntemi ile Nitel Analizi Güneş Ece Albayrak, Prof. Dr. Nilgün Çolpan Erkan

Yaya Isı Konforu ve Yüzey Sıcaklığı Gözlemi: Kamu Çalışanları ile Caferağa Mahallesi Saha Çalışması Merve Özhan

Post-Flanörlük: Hibrit Kamusal Mekânda Yürürken Değişen Ritim, Görsel Dikkat ve Deneyim Dr. Görsev Argın

12:00-13:00 Öğle Arası

13:00-14:00 Öğrenci Çalıştayı Sunumu

14:00-14:30 Kahve arası

14:30-16:30 Panel

Prof. Dr. İpek Akpınar
Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Tezer
Dr. Öğr. Üyesi Arzu Erturan Topgül
Moderasyon: Prof. Dr Ebru Firidin